

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1
Strategic Leadership of School Administrators and the Schools
Effectiveness under Narathiwat Primary Educational Service Area
Office 1

^{1*}อายูชะห์ ยูโซะมายุ Ayusan Yusohmayu

^{2**}จรรณี เก้าเอี้ยน Jarunee Kao-ian

^{3***}พิมพ์วิณ์ สุวรรณโณ Phimpawee Suwanno

^{4****}พุมพนิต คงแสง Phumpanit Kongsang

^{1,2,3,4}คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

^{1,2,3,4}Faculty of Education, Yala Rajabhat University

*First author, e-mail: 736793018@yru.ac.th

Corresponding author, e-mail: **jarunee.k@yru.ac.th *** phimpawee.s@yru.ac.th

**** phumpanit.k@yru.ac.th

Received June 30, 2026; Revised July 9, 2026; Accepted: September 26, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 4) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสถานศึกษา จำนวน 334 คนและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ที่ระดับ 0.986 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การทดสอบค่าเอฟ ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหาร สถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) กลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และขนาดของ สถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 4) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับ บริบทของสถานศึกษา โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครู บุคลากร ผู้ปกครอง และชุมชนในการบริหาร จัดการ มีการบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครู และสร้างวัฒนธรรมองค์กร ที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีม ควบคู่กับการยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และความโปร่งใสในการ บริหารงาน

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา; ประสิทธิผลของสถานศึกษา; ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

Abstract

This research article aimed to 1) study the levels of strategic leadership of school administrators and schools effectiveness, 2) compare the levels of strategic leadership of school administrators and schools effectiveness, classified by gender, position, work experience, and school size, 3) examine the relationship between strategic leadership of school administrators and schools effectiveness, and 4) investigate guidelines for developing strategic leadership of school administrators and schools effectiveness. This study employed a survey research design. The sample consisted of 334 school administrators and government teachers under the Narathiwat Primary Educational Service Area Office 1. The participants were selected using stratified random sampling followed by simple random sampling. The research instruments included a questionnaire with an overall reliability coefficient of 0.986 and a semi-structured interview. The data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, independent samples t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), Scheffé's post hoc test, and Pearson's product-moment correlation coefficient. The findings revealed that: (1) The strategic leadership of

school administrators and schools' effectiveness, overall, were at a high level. (2) The samples classified by gender, position, and school size showed significantly different opinions at the .05 level, while classification by work experience, overall, showed no significant difference. (3) strategic leadership of school administrators had a strong positive relationship with school effectiveness at the .01 level of statistical significance; and (4) Guidelines for developing strategic leadership of school administrators and schools' effectiveness found that administrators prioritized establishing a clear vision and strategic direction aligned with the school context. They promoted the participation of teachers, personnel, parents, and the community in school management, ensured the efficient and cost-effective utilization of resources, supported teachers' professional development, and fostered an organizational culture encouraging teamwork, together with adherence to ethics, morality, and transparency in administration.

Keywords: School Administrators; Schools Effectiveness; Strategic Leadership

บทนำ

การศึกษานับเป็นกลไกหลักที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและการทำงานในสังคม จึงเป็นเป้าหมายสำคัญของระบบ การศึกษาไทย รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเสมอมา โดยกำหนดให้การศึกษาเป็นยุทธศาสตร์ หลักของประเทศ เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มอบหมายให้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 เพื่อเป็นกรอบ เป้าหมาย และทิศทางในการจัดการศึกษาของประเทศ โดยเน้นการจัดการศึกษาให้ประชาชนทุกคน สามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ และพัฒนาระบบ การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะตรงกับความต้องการของ ตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคต (สำนักงานสภาการศึกษา, 2560) นอกจากนี้ อาแดร์ (Adair) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารและการนำองค์กรไปสู่ ความสำเร็จว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นผู้ที่มีบทบาทในการสร้างและขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงขององค์กร โดยทำหน้าที่กำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนกลยุทธ์ และนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น ผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงเป็นทั้งผู้กำหนดทิศทางและผู้ขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมาย (Adair, 2002)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) เป็นแนวคิดที่เน้นการมองภาพอนาคต การวางวิสัยทัศน์ การกำหนดเป้าหมายระยะยาว ตลอดจนการตัดสินใจอย่างมียุทธศาสตร์เพื่อขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จ (Hitt et al., 2017) ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงระบบในองค์กรได้อย่างมีทิศทาง สอดคล้องกับแนวคิดของ Boal & Hooijberg (2001) ที่ระบุว่าผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสามารถในการประเมินสภาพแวดล้อมรอบตัว คาดการณ์อนาคต และบริหารความรู้ภายในองค์กรเพื่อบรรลุผลตามเป้าหมาย ในบริบทของประเทศไทย ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นรากฐานของระบบการศึกษา จากการศึกษาแนวคิดของ Dubrin (2007) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญต่อความสำเร็จ และความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา ผู้บริหารควรเป็นผู้ที่มีลักษณะการคิดเชิงมโนภาพ สามารถรับรู้แนวโน้มสิ่งต่างๆอย่างมีเหตุผล เชื่อมโยงปัจจัยต่างๆ เพื่อมากำหนดกลยุทธ์ในอนาคตได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อการเปลี่ยนแปลงระบบ โดยกำหนดเป้าหมายความต้องการในอนาคต แสดงออกถึงการใช้อิทธิพล อำนาจ ศิลปะ กระตุ้น จูงใจ สมาชิกในองค์กรให้ไปในทิศทางที่ต้องการ

จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐานของนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2567 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยทั้งในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับประเทศในทุกรายวิชา สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในพื้นที่ยังประสบปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน และประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับที่น่าเป็นห่วง บริบทของพื้นที่ชายแดนภาคใต้ซึ่งยังคงเผชิญสถานการณ์ความไม่สงบอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนมีข้อจำกัด ทั้งด้านความปลอดภัย ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของชุมชน และขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครู ประกอบกับการโยกย้ายครูออกนอกพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ทำให้สถานศึกษาขาดแคลนครูและบุคลากรที่มีคุณภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านความรู้ ทักษะ และภาษา อันกระทบโดยตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2568) นอกจากนี้ จากการศึกษาบริบทของพื้นที่ตามแผนปฏิบัติการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่าปัญหาการจัดการศึกษาปรากฏในหลายด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียนซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขาดเรียนบ่อยจากข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและการย้ายถิ่นฐาน รวมทั้งเผชิญความเสี่ยงทางสังคมและความแตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม ด้านครูผู้สอนซึ่งมีอัตราค่าจ้างต่ำกว่าเกณฑ์ มีภาระงานนอกเหนือจากการสอนจำนวนมาก และขาดโอกาสในการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และด้านการบริหารจัดการซึ่งผู้บริหารบางรายยังขาดทักษะในการสร้างแรงจูงใจและการขับเคลื่อนนโยบายสู่

การปฏิบัติให้เกิดความเป็นเอกภาพ ภายใต้ข้อจำกัดจากสถานการณ์ในพื้นที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, 2565)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นและความสำคัญในการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เนื่องจากบริบทของพื้นที่มีลักษณะเฉพาะ ทั้งด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความท้าทายด้านความมั่นคง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศอย่างต่อเนื่อง การศึกษาครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษา ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทั้งสอง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้นำทางการศึกษา ส่งเสริมให้สถานศึกษามีศักยภาพในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถยกระดับคุณภาพทางการศึกษาได้อย่างยั่งยืนสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวนประชากรทั้งสิ้น 2,024 คน 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำนวน 334 คน โดยคำนวณจากสูตรทาร์เยอมาเน่ (Yamane, 1973) เพื่อกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified

Sampling) โดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลากแบบไม่คืนกลับเป็นขั้นตอนสุดท้าย (Sampling Without Replacement) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีผลงานที่ได้รับรางวัล หรือมีชื่อเสียงจากหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่น

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วยเครื่องมือ 2 ประเภท ดังนี้ 2.1 แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 1 ตามกรอบแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน จำนวน 33 ข้อ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิดประสิทธิผลของสถานศึกษา 4 ด้าน โดยมีจำนวน 29 ข้อ 2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ออกเป็น 2 ตอน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ตอนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

3.1) ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม และสร้างแบบสอบถามการประเมินค่าตามแนวคิดของ Likert เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตัวแปรภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา

3.2) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ครอบคลุมและให้คำแนะนำเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.3) นำแบบสอบถามเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญในที่นี้ใช้ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) ซึ่งผลการหาค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้ทุกข้อ

3.4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

3.5) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผู้วิจัยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับในการวิจัยครั้งนี้ คือ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.986

3.6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.7) สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) นำผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามมาจัดทำประเด็นในแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณารายด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ และบรรลุนิติบุคคลการวิจัย แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบองค์ประกอบ การใช้ภาษา และความครอบคลุมในเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สมบูรณ์แล้ว ไปใช้ในการสัมภาษณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์ ส่งแบบสอบถามทางถึงกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 334 ฉบับ กำหนดส่งคืนภายใน 14 วันและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน พบว่าการตอบแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ 2) ผู้วิจัยทำหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้การสัมภาษณ์ ดำเนินการนัดวัน เวลา สถานที่สัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสัมภาษณ์ และทำการการสัมภาษณ์ ตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจัดกระทำข้อมูลแล้วจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติต่างๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1) วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 โดยการนำคะแนนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยภาพรวมเป็นรายข้อและรายด้าน และนำเสนอเป็นตารางประกอบการแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมินความคิดเห็นตามแนวคิดของเบสต์ 3) วิเคราะห์ข้อมูลค่าเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นราธิวาส เขต 1 จำแนกตาม เพศ และตำแหน่ง โดยใช้สถิติ t-Test จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติ F-Test 4) วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Coefficient of Correlation) ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมายสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2560) 5) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะและแบบสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กร	4.20	0.62	มาก	4
2. ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร	4.14	0.64	มาก	5
3. ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล	4.21	0.62	มาก	3
4. ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม	4.26	0.63	มาก	1
5. ด้านการจัดตั้งควบคุมองค์การให้สมดุล	4.24	0.62	มาก	2
รวม	4.21	0.59	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$, $SD=0.59$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.63$) รองลงมา คือ ด้านการจัดตั้งควบคุมองค์การให้สมดุล ($\bar{X}=4.24$, $SD=0.62$) ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์กรที่มีประสิทธิผล ($\bar{X}=4.21$, $SD=0.62$) และด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ขององค์กร ($\bar{X}=4.20$, $SD=0.62$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร ($\bar{X}=4.14$, $SD=0.64$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์	4.28	0.56	มาก	3

ทางการเรียนสูง					
2.	ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	4.37	0.66	มาก	1
3.	ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	4.33	0.64	มาก	2
4.	ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา	4.26	0.53	มาก	4
รวม		4.31	0.56		

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, $SD=0.56$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ($\bar{X}=4.37$, $SD=0.66$) รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X}=4.33$, $SD=0.64$) และด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ($\bar{X}=4.28$, $SD=0.56$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.26$, $SD=0.53$)

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับสูง ($r = .764$) โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันสูงที่สุด คือ ด้านการมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม (X_4) กับด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา (Y_3) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ ($r = .748$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์กร (X_2) กับด้านการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา (Y_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ ($r = .561$)

4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาประสิทธิภาพของสถานศึกษามีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และความต้องการของชุมชน อาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ พร้อมเปิดโอกาสให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและขับเคลื่อนการดำเนินงาน ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับความรู้ ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล มีการบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการเรียนรู้ร่วมกัน ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ตลอดจนกำหนดโครงสร้างการบริหารและระบบกำกับติดตามที่ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการพัฒนาประสิทธิภาพของสถานศึกษา ผู้บริหารควรมุ่งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาทักษะของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ควบคู่กับการส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ พัฒนาความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของนโยบาย เทคโนโลยี และบริบทของสังคม รวมทั้งสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. วิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องบริหารองค์กรภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านนโยบาย เทคโนโลยี คุณภาพการศึกษา และความคาดหวังของสังคม จึงต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการกำหนดทิศทางการสื่อสารนโยบาย ขับเคลื่อนงาน และกำกับติดตามผลอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนสิทธิ์ โสภารัตน์ และกิจพิณฐ์ อุสาโห ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก (พัฒนสิทธิ์

โสภารัตน์ และกิจพิณัฐ อุสาโห, 2567) และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชชานา เชื้ออนันต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 อยู่ในระดับมากทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน (รัชชานา เชื้ออนันต์, 2565) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปิยณัฐ อินทรดิบ และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์ ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก (ปิยณัฐ อินทรดิบ และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์, 2566) จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะสามารถกำหนดทิศทางการบริหารได้อย่างชัดเจน ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการขับเคลื่อนองค์กร ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา

2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการกำหนดกรอบทิศทางและนโยบายของสถานศึกษาในระดับดี แต่ยังคงพัฒนาเรื่องการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และเครื่องมือวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบให้มากขึ้นและการกำหนดทิศทางขององค์กรต้องตั้งอยู่บนฐานของวิสัยทัศน์ ความสามารถในการมองการณ์ไกล และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างรอบด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของกัปพจันนันทน์ จารุเลิศพิศุทธิ์ และสงวน อินทร์รักษ์ ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายลาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ว่า ผู้บริหารควรวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และใช้ข้อมูลเป็นฐานในการกำหนดทิศทางขององค์กร (กัปพจันนันทน์ จารุเลิศพิศุทธิ์ และสงวน อินทร์รักษ์, 2562) อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวคิดของวุฒิชัย เนียมเทศ และทราภรณ์ บุญชู ได้กล่าวว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถดำเนินงานโดยมีการวางแผนที่ดี มีการกำหนดวัตถุประสงค์ กลยุทธ์ โครงสร้างการบริหารงาน กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงาน ตลอดจนมีเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลให้สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาไปในทิศทางที่ดีขึ้น (วุฒิชัย เนียมเทศ และทราภรณ์ บุญชู, 2565) สอดคล้องกับงานวิจัยของอนิชา มาลี และคณะ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 พบว่า การจำแนกตามเพศ

มีความแตกต่างกันในบางด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (อณิชา มาลี และคณะ, 2568) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอายนา จินตรา ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานีพบว่า การเปรียบเทียบตามเพศ ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างในบางมิติของภาวะผู้นำและประสิทธิผลของสถานศึกษา (อายนา จินตรา, 2566) จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการรับรู้ต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษาอาจแตกต่างกันตามปัจจัยส่วนบุคคลและบริบทของสถานศึกษา เช่น เพศ ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อมุมมองและบทบาทในการปฏิบัติงาน ขณะที่ประสบการณ์ในการทำงานเพียงอย่างเดียวไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้ความคิดเห็นแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะความแตกต่างทางสังคมและจิตวิทยาระหว่างเพศที่ส่งผลต่อรูปแบบการรับรู้และการตีความพฤติกรรมผู้นำ กล่าวคือ เพศหญิงให้ความสำคัญกับมิติความสัมพันธ์ การมีส่วนร่วม และการสนับสนุนทางอารมณ์ ในขณะที่เพศชายมักให้ความสำคัญกับโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และผลสัมฤทธิ์ของงาน จึงทำให้การประเมินภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความแตกต่างกัน และผู้บริหารสถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถบริหารงานได้อย่างยืดหยุ่น และมีทักษะในการทำงานร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีการกำหนดแนวปฏิบัติงานร่วมกันที่เป็นที่ยอมรับและสามารถยึดถือปฏิบัติได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษามีความเข้าใจและรับรู้แนวทางการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันและการรับรู้ภาวะผู้นำของผู้บริหารไม่ได้ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการทำงานเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับ การเข้าถึงข้อมูล การมีส่วนร่วม และรูปแบบการบริหารที่ผู้บริหารแสดงออกอย่างสม่ำเสมอในองค์กรด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ Badura et al. ผลการวิจัยพบว่า ความแตกต่างทางเพศมีอิทธิพลต่อรูปแบบการรับรู้ภาวะผู้นำ (Badura et al., 2018) รวมถึงสอดคล้องแนวคิดของกับ Hoy & Miskel ที่อธิบายว่าการรับรู้ต่อภาวะผู้นำในองค์กรทางการศึกษาขึ้นอยู่กับทั้งปัจจัยส่วนบุคคลและบริบทองค์การร่วมกัน (Hoy & Miskel, 2017) และยังสอดคล้องกับแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ควบคู่กับการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการคำนึงถึงความหลากหลายของบุคลากร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) รวมถึงสอดคล้องนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นการบริหารสถานศึกษาเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้บริหารสามารถปรับรูปแบบภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับบริบทของบุคลากรที่มีความแตกต่าง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิผลของสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารที่สามารถกำหนดทิศทาง บริหารทรัพยากร และสร้าง

การมีส่วนร่วมของบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยให้การดำเนินงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นระบบ

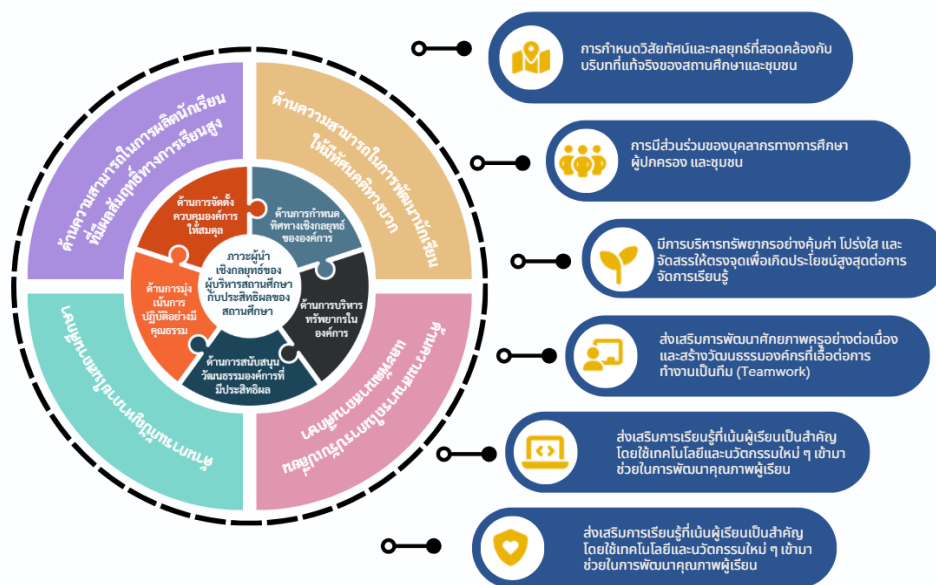
4. วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 พบว่า ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 1 พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายในการบริหารสถานศึกษา การบริหารทรัพยากรอย่างคุ้มค่า การพัฒนาศักยภาพครูอย่างต่อเนื่อง การสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ตลอดจนการบริหารงานภายใต้หลักคุณธรรม ความโปร่งใส และธรรมาภิบาล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จะสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่งผลให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลในทุกด้าน ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Hitt et al. ที่อธิบายว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ในการกำหนดทิศทางขององค์กร จัดสรรทรัพยากร พัฒนาศักยภาพของบุคลากร และสร้างความยืดหยุ่นขององค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง อันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Hitt et al., 2017) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Boal & Hooijberg ที่เสนอว่า ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และพัฒนาความสามารถของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารองค์กร (Boal & Hooijberg, 2001) จากแนวคิดและงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการกำหนดทิศทางที่ชัดเจน การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง

จากผลการศึกษาครั้งนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะการกำหนดทิศทางหรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์เท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงการบริหารทรัพยากร การพัฒนาบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่สนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพการ

บริหารและยกระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนภายใต้บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้เสนอองค์ความรู้ใหม่ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา

จากภาพอธิบายได้ว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ทั้งด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์การบริหารทรัพยากร การสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การ การมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม และการจัดตั้งควบคุมองค์การให้สมดุล ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพของสถานศึกษา ทั้งในด้านการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การพัฒนาทัศนคติทางบวก การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึก ทำให้สามารถสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน การเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด การส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและการสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา ตลอดจนการยึดหลักคุณธรรม ความโปร่งใส และธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการ

ยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่และการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสม

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .764$) นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง การบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาศักยภาพครู การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง และการยึดหลักคุณธรรมและความโปร่งใสในการบริหาร ซึ่งจะช่วยยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ควรกำหนดนโยบายส่งเสริมและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยจัดหลักสูตรอบรมหรือโครงการพัฒนาศักยภาพที่ครอบคลุมทั้งด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ การบริหารทรัพยากร การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การบริหารงานด้วยคุณธรรม และการจัดระบบควบคุมองค์การให้สมดุล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและยกระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาในทุกด้าน

2. หน่วยงานต้นสังกัด ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนา การกำหนดนโยบาย และการจัดทำแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อค้นพบเชิงลึกมากยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทพื้นที่พิเศษ เช่น พื้นที่ชายแดนภาคใต้ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2560). เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย: แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.
- ปิยนุช อินทรดิบ และพรศักดิ์ สุจริตรักษ์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วารสารวิชาการสรีนธรปริทรรศน์, 24(1): 319–330.
- พจนันท์ จารุเลิศพิศุทธิ์ และสงวน อินทร์รักษ์. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายลาดใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2): 258–269.
- พัฒนสิทธิ์ โสภารัตน์ และกิจพิณฐ์ อุสาโห. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายโรงเรียนจำปีศรีธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วารสารการบริหาร การจัดการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2(1): 315–329.
- รัฐชนา เชื้ออนันต์. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. ปริญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยพะเยา
- วุฒิชัย เนียมเทศ และภัทราภรณ์ บุญชู. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ในช่วงภาวะวิกฤติ COVID-19. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 9(9): 258–269.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2568). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2567*. ปทุมธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีในการจัดการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานสภการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.
- อนิชา มาลี และคณะ. (2568). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. *วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่*, 3(3): 183–204.
- อายนา จินตรา. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Adair, J. (2002). *Effective strategic leadership*. London: Pan Macmillan.
- Badura, K. L., et al. (2018). Gender and leadership emergence: A meta-analysis and explanatory model. *Personnel Psychology*, 71(3): 335–367.
- Boal, K. B., & Hooijberg, R. (2001). Strategic leadership research: Moving on. *The Leadership Quarterly*, 11(4): 515–549.
- Dubrin, A. J. (2007). *Leadership: Research findings, practice, and skills*. (4th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Hitt, M. A., et al. (2017). *Strategic management: Competitiveness and globalization* (12th ed.). Boston, MA: Cengage Learning.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2017). *Educational administration: Theory, research, and practice*. (10th ed.). McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. (3rd ed.). New York, NY: Harper & Row.

